Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, *prof.*
Razredni odjel	8.
Redni broj pripreme	27.
Nastavna cjelina / tema	III. BOG STVORITELJ I PRIJATELJ ČOVJEKA
Nastavna jedinica / podtema	4. Čovjek – kruna Božjeg stvaranja

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV A.8.1. Učenik analizira vlastita iskustva zajedništva koja izgrađuju, daju sigurnost i pružaju osjećaj radosti i dobra.

OŠ KV A.8.2. Učenik analizira središnje sadržaje odabranih biblijskih tekstova.

Ključni pojmovi	slika Božja; dostojanstvo; muškarac i žena; tijelo i duša; zajedništvo; odgovornost
Središnje / problemsko pitanje	Zašto dostojanstvo čovjeka ne ovisi o spolu, uspjehu ni prihvaćenosti?
Oblici rada	individualni rad; rad u paru; rad u skupinama; zajednički rad
Nastavne metode	usporedba biblijskih slika; analiza slučaja; argumentiranje; razvrstavanje; pojmovna mreža
Nastavna sredstva i pomagala	Ukorak s Isusom, str. 60–61; RB, str. 48; Biblija; bilježnica; radni predlošci; ploča ili projektor; izborni digitalni sadržaji
Međupredmetne teme	osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima. osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu.
Korelacija	Hrvatski jezik – simbolički govor i argumentiranje; Biologija – ljudski život i povezanost tijela.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: Vjeroučitelj će pratiti tumačenje Post 1 i 2 te primjenu jednakoga dostojanstva u aktivnosti 3 i završnoj provjeri.

Vrednovanje kao učenje: Učenici će zabilježiti što mogu objasniti samostalno i u kojem im primjeru još treba pomoć.

Vrednovanje naučenoga: Brojčano ocjenjivanje nije predviđeno.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – PITAJ (8 minuta)

Uvodna molitva:

Oče naš…

ili:

Bože, ti vidiš više od naših ocjena, pogrešaka i fotografija. Pomozi nam u svakome prepoznati osobu vrijednu ljubavi. Daj da nitko uz nas ne mora dokazivati da zaslužuje poštovanje. Amen.

Alternativa: „Na svoju sliku stvori Bog čovjeka.“ (Post 1, 27). Učenici će u tišini pomisliti na osobu koju im je teško prihvatiti i povjeriti je Bogu.

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici će vjeroučitelju dati na uvid domaću zadaću s prethodnoga susreta:

„Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 46–47.“

Ili:

„Učenici će tijekom jednoga dana uočiti jednu dobru naviku čuvanja okoliša i jednu koju bi trebalo promijeniti te zapisati izvediv prijedlog poboljšanja.“

Motivacija:

Učenici će prosuditi izmišljeni uvjet za pripadnost razrednoj skupini. Objasnit će razliku između procjene sposobnosti i vrijednosti osobe.

POTICAJ ZA RAZGOVOR

U razrednom razgovoru netko predlaže: „U našu skupinu mogu samo oni koji imaju odlične ocjene i barem petsto pratitelja. Ostali nisu dobrodošli.“

Autorski nastavni primjer.

Razgovor

- Možemo li iz ocjena zaključiti koliko osoba vrijedi? (Ne; uspjeh opisuje postignuće, a ne ukupno dostojanstvo osobe.)
- Kakvo zajedništvo nastaje ovim prijedlogom? (Isključujuće, nesigurno i uvjetovano statusom.)

Početni stav: Učenici će uz tvrdnju „Ljudi imaju jednako dostojanstvo samo ako jednako pridonose.“ odabrati: slažemo se – nismo sigurni – ne slažemo se. Kratko će obrazložiti izbor.

Ljudi imaju jednako dostojanstvo samo ako jednako pridonose.

Odabrati: slažemo se – nismo sigurni – ne slažemo se.

Najava teme i središnjega pitanja:

Učenici će u temi „Čovjek – kruna Božjeg stvaranja“ protumačiti biblijske slike stvaranja čovjeka te ih povezati s odnosima u razredu.

Zašto dostojanstvo čovjeka ne ovisi o spolu, uspjehu ni prihvaćenosti?

II. SREDIŠNJI DIO – ISTRAŽI I PROSUDI (28 minuta odabranih aktivnosti)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti su prijedlozi i mogućnosti izbora. Nije predviđeno sve provesti u jednom satu. Vjeroučitelj će birati prema ishodima, vremenu, osobitostima razreda, opremi i potrebama učenika. Dva načina obrade u Aktivnosti 1 međusobne su alternative.

Aktivnost 1: Obrada sadržaja *(rad u paru – poruka biblijske slike, 10 minuta)*

Učenici će pročitati „Čovjek – kruna Božjeg stvaranja“, „Božji prijatelj, suradnik i sustvaratelj“ i „Stvoreni »od praha« i »od rebra«?“, s biblijskim ulomcima, udžbenik, str. 60–61. Povezat će biblijske slike s porukama i obrazložiti jedan par.

Rješenje: slika Božja – dostojanstvo i odnos s Bogom; prah – krhkost i povezanost sa zemljom; dah – dar života od Boga; rebro – ista ljudskost i zajedništvo muškarca i žene.

Radni predložak:

Povezati slike i poruke: dar života – jednako dostojanstvo i zajedništvo – krhkost – odnos s Bogom i dostojanstvo.

BIBLIJSKA SLIKA	PORUKA
Slika Božja	_____
Prah	_____
Dah života	_____
Rebro	_____

Ili: klasična obrada

a) Učenici će pročitati tekst „Čovjek – kruna Božjeg stvaranja“, odjeljke „Božji prijatelj, suradnik i sustvaratelj“ i „Stvoreni od praha i od rebra?“, udžbenik, str. 60–61. Nakon pojedinog odlomka usmeno će obrazložiti odgovore.

Razgovor

- Znači li slika Božja da Bog ima naše fizičko lice? (Ne; govori o osobi pozvanoj spoznavati, ljubiti i slobodno odgovarati Bogu.)
- Što naglašava prah? (Čovjekovu krhkost i povezanost sa stvorenim svijetom.)
- Što poručuje zajedničko podrijetlo muškarca i žene? (Istu ljudskost, jednakost dostojanstva i upućenost na zajedništvo.)
- Kako se Božja slika vidi u odnosima? (U slobodnoj ljubavi, odgovornosti, stvaralaštvu i brizi za drugoga.)

b) Učenici će pogledati videozapise:

„Knjiga postanka - Prvi izvještaj o stvaranju (Post 1,1-2,4)“; 2:00, isječak od 3:55 do kraja; Autor: Josip Kunac; YouTube	„Knjiga postanka - Drugi izvještaj o stvaranju (Post 2,4b-2,25)“; 2:42; Autor: Josip Kunac; YouTube

„Pravoslavni vjeronauk 5. r. OŠ - Stvaranje svijeta i čovjeka“; 3:11, isječak 17:29–20:40; Autor: Miroslav Mišanović; i-nastava OS; YouTube (ekumenska dimenzija)

Shematski prikaz i ključni naglasci:

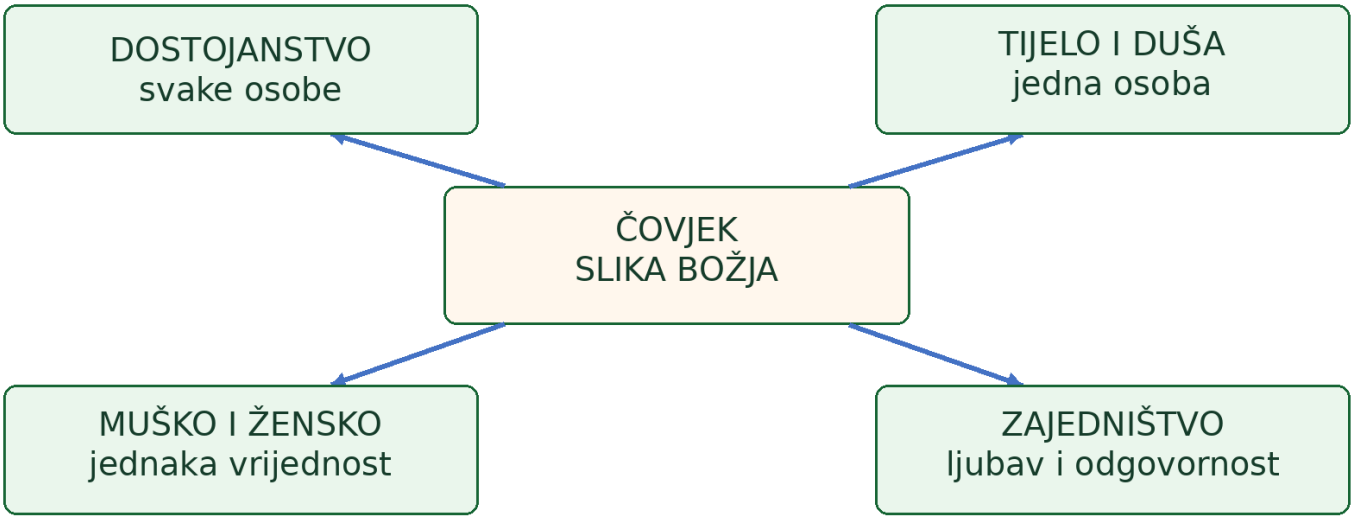

Ključni naglasci: Svaki čovjek ima dostojanstvo jer je stvoren na sliku Božju. Muškarac i žena jednako su vrijedni. Biblijske slike praha, daha i rebra govore o krhkosti, daru života i zajedništvu.

Aktivnost 2: Čitanje dvaju biblijskih ulomaka *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će u paru pročitati ulomke i usmeno izdvojiti jednu zajedničku poruku. Zatim će razlikovati sliku od njezina značenja.

Moguće rješenje: oba ulomka pokazuju da čovjek dolazi od Boga i da nije stvoren za osamljenost. Slika praha ne zamjenjuje biologiju.

NA SLIKU BOŽJU

I reče Bog: »Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci – svoj zemlji – i svim gmizavcima što puze po zemlji!«

Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih.

I blagoslovi ih Bog i reče im: »Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite! Vladajte ribama u moru i pticama u zraku i svim živim stvorovima što puze po zemlji!« I doda Bog: »Evo, dajem vam sve bilje što se sjemeni, po svoj zemlji, i sva stabla plodonosna što u sebi nose svoje sjeme: neka vam budu za hranu! A zvijerima na zemlji i pticama u zraku i gmizavcima što puze po zemlji u kojima je dah života – neka je za hranu sve zeleno bilje!« I bi tako. I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro. Tako bude večer, pa jutro – dan šesti.

Post 1, 26–31, udžbenik, str. 60.

PRAH, DAH I ZAJEDNIŠTVO

Jahve, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša. (...)

Tada Jahve, Bog, pusti tvrd san na čovjeka te on zaspa, pa mu izvadi jedno rebro, a mjesto zatvori mesom. Od rebra što ga je uzeo čovjeku napravi Jahve, Bog, ženu pa je dovede čovjeku. Nato čovjek reče: »Gle, evo kosti od mojih kostiju, mesa od mesa mojega! Ženom neka se zove, od čovjeka kad je uzeta!« Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu i bit će njih dvoje jedno tijelo.

Post 2, 7.21–24, udžbenik, str. 61.

Radni predložak:

Navesti jednu zajedničku poruku obaju ulomaka.

ZAJEDNIČKA PORUKA
_____ _____

Aktivnost 3: Zajedništvo koje gradi *(rad u skupinama – analiza odnosa, 8 minuta)*

Učenici će analizirati slučaj isključivanja i povezati ga s vlastitim iskustvom zajedništva. Predložit će popravak odnosa.

Moguće rješenje: isključivanje povređuje pripadnost i dostojanstvo. Zajedništvo gradi prihvaćanje, dogovor i raspodjela zadataka prema mogućnostima. Osobni primjeri mogu ostati neizrečeni.

Radni predložak:

U skupinskom radu učenici ne daju novoj učenici govoriti jer „još ništa ne zna“. Navesti što takvo ponašanje čini zajedništvu i kako ga popraviti.

ŠTO NARUŠAVA ZAJEDNIŠTVO	ŠTO GA IZGRAĐUJE
_____ _____	_____ _____

Aktivnost 4: Talenti za druge *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će jedan prepoznati talent povezati s potrebom zajednice. Usporedit će sposobnost i dostojanstvo.

Moguće rješenje: strpljivo objašnjavanje pomaže prijatelju; talenti su različiti, a dostojanstvo jednako.

BOŽJE RUKE
Svi smo mi olovke u Božjim rukama. Majka Terezija, prema udžbeniku, str. 60.

Radni predložak:

Navesti jedan talent i primjer kako može poslužiti drugima.

TALENT	SLUŽENJE
_____	_____

Aktivnost 5: Vrijednost bez ljestvice *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će razvrstati ono što se može mijenjati i ono što ostaje temelj osobe.

Rješenje: ocjene, popularnost i sposobnost za sport mogu se mijenjati; ljudsko dostojanstvo ne nestaje bolešću, neuspjehom ni odbacivanjem.

Radni predložak:

Razvrstati: popularnost – ljudsko dostojanstvo – ocjena –

sportski uspjeh.

MOŽE SE MIJENJATI	NE GUBI SE NEUSPJEHOM
_____ _____	_____ _____

Aktivnost 6: Jedna osoba, tijelo i duša *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će ispraviti razdvajanje čovjeka na vrijednu dušu i bezvrijedno tijelo.

Moguće rješenje: tijelo je sastavni dio osobe i zaslužuje poštovanje; briga za tijelo i unutarnji život pripada brizi za cijeloga čovjeka.

Radni predložak:

Ispraviti tvrdnju: „Bogu je važna samo duša; tijelo nije bitno.“

ISPRAVAK
_____ _____

Za vjeroučitelja – teološka bilješka:

KKC 362–365 govori o jedinstvu tijela i duše, a KKC 366 o neposrednom Božjem stvaranju duhovne duše. „Dah“ nije zrak koji se može izvagati kao duša.

KKC 362–366 – jedinstvo tijela i duše

Aktivnost 7: Originalnost i pripadnost *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će usporediti autentičnost i kopiranje drugih radi prihvaćenosti. Osmislit će odgovor vršnjaku.

Moguće rješenje: od drugih možemo učiti bez brisanja vlastitih darova. Prihvaćanje ne bi smjelo zahtijevati pretvaranje.

ORIGINAL
Što kopiraš druge kad te Bog stvorio originalom. Miroslav Bustruc, udžbenik, str. 61.

Radni predložak:

Napisati odgovor osobi koja kaže: „Moram postati isti kao oni da bi me prihvatili.“

KRATKA PORUKA
_____ _____

Aktivnost 8: Jednaki, a različiti *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će protumačiti sliku rebra iz popratnoga teksta i povezati je s ravnopravnom podjelom odgovornosti.

Rješenje: slika naglašava blizinu, jednakost i ljubav; ne daje pravo na dominaciju. Primjer: odluke i poslovi dogovaraju se uz poštovanje obiju osoba.

SLIKA BLIZINE
Žena je nastala od muškarčeva rebra. Ne od njegovih stopala

da se po njoj gazi, ne od njegove glave da se njome vlada, nego od boka da mu bude jednaka. Ispod ruke da bude zaštićena i pokraj srca da bude voljena.

U udžbeniku pripisano Talmudu, str. 61.

Radni predložak:

Uz sliku napisati jednu poruku jednakosti i jedan primjer iz svakodnevice.

PORUKA	PRIMJER
_____	_____
_____	_____

Za vjeroučitelja – teološka bilješka:

Navod je prenesen prema udžbeniku; njegovo pripisivanje Talmudu ovdje nije bibliografski potvrđeno. Ta je izreka parafraza komentara engleskog protestantskog tumača Biblije Matthewa Henryja uz Postanak 2,21–22.Upotrijebiti ga kao slikoviti poticaj, a katolički nauk o jednakom dostojanstvu utemeljiti u Post 1, 27 i KKC 369–372.

Aktivnost 9: Dostojanstvo koje se ne zaslužuje *(zajednički razgovor, 6 minuta)*

Učenici će povezati teološko sidro s primjerom osobe kojoj je potrebna pomoć.

Moguće rješenje: vrijednost osobe ne mjeri se trenutačnom samostalnošću ni korisnošću. Pomoć treba poštovati njezin glas i slobodu.

Radni predložak:

Objasniti zašto bolest ili teškoća u učenju ne umanjuje dostojanstvo.

OBRAZLOŽENJE
_____
_____

Teološko sidro: Slika Božja temelj je dostojanstva svake osobe. Muškarac i žena imaju jednako dostojanstvo. Odnos prema čovjeku treba štititi njegov život, slobodu i mogućnost sudjelovanja u zajednici.

Za vjeroučitelja – teološka bilješka:

KKC 356–357 razlikuje osobu od stvari; KKC 369–372 govori o jednakom dostojanstvu muškarca i žene. „Kruna stvaranja“ označava poziv na odgovornost, ne dopuštenje za nasilje.

KKC 356–357 i 369–372 – dostojanstvo i zajedništvo

Aktivnost 10: Zapišimo! *(individualni rad, 4 minute)*

Učenici će nacrtati pojmovnu mrežu sa središtem „Čovjek – slika Božja“ i četirima granama. Uz svaku će dopisati kratku poruku.

Rješenje: dostojanstvo – pripada svakome; tijelo i duša – jedna osoba; muškarac i žena – jednaka vrijednost; zajedništvo – ljubav i odgovornost.

Radni predložak:

U sredinu zapisati „ČOVJEK – SLIKA BOŽJA“. Dodati četiri grane i

uz svaku jednu poruku.

ČOVJEK – KRUNA BOŽJEG STVARANJA

III. ZAVRŠNI DIO – DJELUJ (9 minuta)

Aktualizacija:

Vjeroučitelj će odabrati dva ili tri pitanja.

Razgovor

- Kako možete pokazati poštovanje prema nekome tko ne može pratiti vaš tempo? (Prilagoditi suradnju i omogućiti sudjelovanje bez ponižavanja.)
- Kako ćete reagirati na šalu koja vrijeđa djevojčice ili dječake? (Mirno prekinuti ponižavanje i podsjetiti na jednako dostojanstvo.)
- Kakvo zajedništvo daje sigurnost? (Ono u kojem su ljudi prihvaćeni i mogu govoriti bez straha od ismijavanja.)

Sinteza:

Učenici će usporediti početnu tvrdnju s biblijskom porukom i navesti jednu promjenu potrebnu u razrednim odnosima.

Moguće rješenje: doprinosi su različiti, a dostojanstvo jednako; u radu treba omogućiti glas svakome.

Ponovno prosuditi: „Ljudi imaju jednako dostojanstvo samo ako jednako pridonose.“

Povezati odgovor s jednom promjenom u odnosima.

Zaključak vjeroučitelja: Čovjek je osoba stvorena na sliku Božju. Njegovo dostojanstvo ne ovisi o spolu, uspjehu ni tuđem odobravanju. Biblijske slike upućuju na dar života, jednakost i zajedništvo. Tu poruku potvrđujemo kada nikoga ne svodimo na korist koju imamo od njega.

Formativna provjera:

Učenici će riješiti kratki slučaj i navesti biblijski razlog za svoj odgovor.

Moguće rješenje: ne smije ga se isključiti; dostojanstvo ne ovisi o brzini rada. Može dobiti odgovarajuću ulogu uz pomoć drugih. Temelj: slika Božja, Post 1, 27.

Radni predložak:

Skupina želi izbaciti učenika jer radi sporije. Predložiti pravedan postupak i navesti jednu biblijsku poruku koja ga podupire.

POSTUPAK	BIBLIJSKI RAZLOG
_____ _____	_____ _____

Samovrednovanje:

Učenici će zabilježiti što mogu objasniti samostalno i u kojem im primjeru još treba pomoć.

U bilježnicu zapisati:

S = mogu samostalno; P = treba mi primjer.

Jednako dostojanstvo: __

Značenje praha i daha: __

Zajedništvo koje izgrađuje: __

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 48.

Ili:

Učenici će napisati kratak primjer uključivanja osobe koja ostaje po strani te u jednoj rečenici povezati postupak s čovjekovim dostojanstvom.

Završna molitva:

Bože, daj da u drugome vidimo više od etikete i u sebi više od neuspjeha. Pomozi nam čuvati dostojanstvo, dijeliti darove i graditi zajedništvo u kojem ima mjesta za svakoga. Amen.

ili: Anđele, čuvaru mili…

PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
Uvodna molitva, pregled zadaće, motivacija, početni stav i najava	8 minuta
Aktivnost 1: Obrada sadržaja – poruka biblijske slike	10 minuta

Aktivnost 3: Zajedništvo koje gradi	8 minuta
Aktivnost 9: Dostojanstvo koje se ne zaslužuje	6 minuta
Aktivnost 10: Zapišimo!	4 minute
Aktualizacija i sinteza sa zaključkom	4 minute
Formativna provjera i samovrednovanje	3 minute
Domaća zadaća i završna molitva	2 minute

Ukupno: 45 minuta.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

□ Tumače sliku Božju bez fizičkoga poistovjećivanja.

□ Povezuju prah i dah s krhkošću i darom života.

□ Objašnjavaju jednakost muškarca i žene.

□ Ne mjere dostojanstvo uspjehom.

□ Analiziraju zajedništvo koje izgrađuje.

□ Predlažu izvedivo uključivanje isključene osobe.

IV. IZBORNE I DODATNE AKTIVNOSTI

Vjeroučitelj će prema potrebama razreda odabrati neku od sljedećih aktivnosti kao zamjenu za ranije ponuđenu aktivnost. Nije predviđeno provesti sve aktivnosti u jednom satu.

Aktivnost 1: Radna bilježnica *(individualni rad, 5–8 minuta)*

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 48 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 2: Digitalni zadatci *(individualni ili zajednički rad, izborno)*

a) Učenici će riješiti kviz „ Čovjek – kruna Božjeg stvaranja “ na jednoj od platformi prema izboru vjeroučitelja:

Blooket:

klikni ovdje - poveznica

Kahoot:

klikni ovdje - poveznica

Wayground:

klikni ovdje - poveznica

Učenici će nakon rada predstaviti i obrazložiti rezultate.

b) Učenici će riješiti zadatak „Stvoreni od praha i od rebra?“, 1. smješko, digitalni udžbenik, str. 61.

klikni ovdje - poveznica

Kod:

Predstavljanje rezultata.

Aktivnost 3: Isti zadatak, različiti darovi *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će podijeliti uloge u zamišljenoj skupini prema darovima, uz jednako poštovanje.

Moguće rješenje: netko jasno govori, netko pažljivo provjerava, netko uređuje prikaz; nijedna uloga ne čini osobu vrjednijom.

Radni predložak:

Predložiti tri različite uloge za pripremu razredne priredbe.

ULOGA	DOPRINOS
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Aktivnost 4: Od etikete do osobe *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će zamijeniti etiketu „On je beskoristan, nikada ništa ne napravi.“ opisom ponašanja koji ostavlja mogućnost promjene.

Moguće rješenje: „Nije dovršio zadatak; potrebni su dogovor i podrška.“

Radni predložak:

Preoblikovati: „On je beskoristan, nikada ništa ne napravi.“

POŠTENIJI OPIS
_____
_____

Aktivnost 5: Granica šale *(rad u paru, 5 minuta)*

Učenici će sastaviti kratku rečenicu kojom zaustavljaju ponižavanje bez uzvraćanja uvredom.

Moguće rješenje: „Možemo se šaliti, ali ne na račun nečijega dostojanstva. Prestanimo s tim.“

Radni predložak:

Napisati jednu rečenicu kojom se štiti dostojanstvo u razrednom razgovoru.

REČENICA
_____
_____